

Kwaliteit van leven onderschikt bij euthanasiewet

Nederland verkeert in de vrijwel unieke positie dat euthanasie bij wet geregeld is. Alleen België heeft een vergelijkbare regeling. De wetten zijn bedoeld om vast te leggen hoe iemands leven op een correcte manier kan worden beëindigd. Juriste Esther Pans onderzoekt voor haar promotie in welke geest de euthanasiewet is geformuleerd: wat zijn de normatieve keuzen in die wet en wat zijn de beginselen erachter?

“Mensen denken vaak dat het bij euthanasie gaat over een kwaliteitsmaatstaf. Wie vindt dat zijn of haar leven te weinig kwaliteit heeft, moet een recht op euthanasie kunnen doen gelden. Maar zo is het niet. Het gaat bij de euthanasiewet niet in de eerste plaats om de patiënt, maar om de zorgvuldigheid die een arts dient te betrachten”, vertelt Esther. Ze kwam voor het eerst in aanraking met euthanasie toen haar opa dementeerde. De man had een wilsverklaring die aangaf dat hij onder dergelijke omstandigheden niet verder wilde leven. Tot ieders verbazing bleek die wilsverklaring toen het zover was

nauwelijks van waarde. Esther besloot haar scriptie toen over euthanasie te schrijven. Haar begeleider nodigde haar daarna uit op het onderwerp te promoveren.

Centraal bij de overweging om tot euthanasie over te gaan, staan de begrippen ‘uitzichtloos en ondraaglijk lijden’. Bij de vorming van de euthanasiewet is gekozen voor een sterk medisch model: een arts bepaalt wanneer iemand lijdt, en moet dat in samenspraak met een tweede arts doen. “Een arts heeft de expertise in huis om te bepalen of verdere behandeling nog zinvol is, en heeft geen plicht om een euthanasieverzoek in te willigen. Sterker nog: doordat je er een arts bij betreft, mag die voor zichzelf vaststellen of er inderdaad geen alternatieven zijn en of voor hem ‘invoelbaar’ is dat deze patiënt ondraaglijk lijdt.”

Gevoelsmatig kan dat tot dramatische toestanden leiden. “Bij mijn opa was er van lijden niet echt sprake. Hij werd juist vrolijker. Ik heb me vlak voor hij stierf wel afgevraagd wat de zin van zijn bestaan nog was. In dat opzicht is het onderwerp ‘waardig-

heid’ interessant om te bestuderen. In de huidige wetgeving weet men niet goed raad met dat begrip.”

‘Waardigheid’ en ‘kwaliteit van leven’ zijn bij uitstek, en ‘ondraaglijk’ en ‘lijden’ in mindere mate, normatieve begrippen. Wat de een waardig vindt, is voor een ander onacceptabel. Een comapatiënt bijvoorbeeld lijdt niet bewust, zo is de juridische opvatting. “Wat er dan vaak gebeurt, is dat artsen het erover eens worden dat er een medisch zinloze behandeling gaande is. Die kan worden stopgezet, maar dan valt het niet onder euthanasie.”

Heiko van Staveren nieuwe decaan

Ooit maakte hij deel uit van het nationale hockeyelftal, maar geplaagd door blessures hing hij zijn carrière als topsporter aan de wilgen. Heiko van Staveren wijdde zich aan andere interesses. Toch keerde hij sport nooit de rug toe. Vanaf de bijzondere leerstoel ‘Sport en recht’ sneed hij tal van onderwerpen aan, zoals het transfersysteem bij voetbal. Sinds 1 september